

Vispārīga informācija - Portugāle

SATURS

- 1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?
- 2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?
- 3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?
- 4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?
- 5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:
 - 5.1 mantošanas lietās?
 - 5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?
 - 5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?
 - 5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?
- 6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).
- 7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?
- 8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?
- 9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?
 - 9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?
 - 9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?
 - 9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?
- 10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar ES Notāru padomi (CNUE).

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Īpašuma sadali atbilstoši pēdējās gribas rīkojumam var noformēt divos veidos: i) ar testamentu; ii) ar līgumu.

i) Testaments

Testaments ir personisks dokuments, kuru nevar sagatavot pārstāvis.

Savstarpējie testamenti, t. i., testamenti, kurus vienā dokumentā sagatavojušas divas vai vairākas personas trešās personas labā vai savstarpējam labumam, nav atļauti.

Testaments ir vienas atsevišķas personas nodomu apliecinājums, kas nav jāadresē vai jādara zināms konkrētai personai. Tas ir brīvi atsaucams, un aktīvi tiek nodoti mantiniekiem vai legātāriem tikai pēc testatora nāves.

Pastāv standarta un speciālie testamentu veidi.

Standarta testamentu veidi ir publiskie testamenti un privātie testamenti.

Publisku testamentu sagatavo notārs, iekļaujot to savā reģistrā.

Privāto testamentu sagatavo un paraksta testators vai cita persona pēc testatora lūguma, bet tas jāapliecina notāram. To var uzglabāt testators vai trešā persona, vai arī to var iesniegt notāram. Personai, kuras rīcībā ir privāts testaments, tas jāiesniedz triju dienu laikā pēc dienas, kad tā uzzina par testatora nāvi, un, to neizdarot, šī persona kļūst atbildīga par jebkuriem radītajiem zaudējumiem vai kaitējumu, bet, ja šī persona pati ir mantinieks, tā var zaudēt mantošanas tiesības savas rīcības dēļ.

Likums paredz šādus speciālo testamentu veidus — militārie testamenti, uz kuģa sastādītie testamenti, gaisa kuģī sastādītie testamenti un katastrofas gadījumā sastādītie testamenti. Testamentu vienā no šiem speciālajiem veidiem var sastādīt tikai, ja ir iestājušies konkrēti ārkārtas apstākļi, kas paredzēti likumā. Šādi testamenti zaudē spēku divus mēnešus pēc tam, kad izbeidzas cēlonis, kas liedza testatoram sagatavot testamentu kādā no parastajiem veidiem.

Portugāles tiesību akti paredz arī speciālu testamentu veidu, ko Portugāles valstspiederīgais sastāda ārzemēs saskaņā ar ārvalstu tiesību aktiem. Tas tiks atzīts Portugālē, ja ir oficiāli sastādīts vai apstiprināts.

ii) Līgums

Portugāles tiesību sistēma izņēmuma kārtā atzīst mantošanu saskaņā ar līgumu. Tā var notikt, vienojoties par mantošanu vai dāvanām, kas pasniegtas saistībā ar stāšanos laulībā, un šī vienošanās stājas spēkā pēc dāvinātāja nāves. Gan mantojuma līgumi, gan dāvanas, kas pasniegtas saistībā ar stāšanos laulībā kā pēdējās gribas rīkojums, ir jāieraksta laulības līgumā, lai būtu spēkā nāves gadījumā.

Pamatā mantošana saskaņā ar līgumu ir aizliegta. Tādēļ mantojuma līgums principā ir aizliegts un tādējādi tas nav spēkā. Dāvanas kā pēdējās gribas rīkojums arī ir aizliegta, tomēr dāvinājuma akts nav uzskatāms par nederīgu, jo dāvanas kļūst par testamentāriem novēlējumiem saskaņā ar likumu un ir brīvi atsaucamas.

Izņēmuma kārtā likums pieļauj divu veidu mantojuma līgumus: a) kad laulātais vai trešā persona ieceļ mantinieku vai legātāru par labu otram laulātajam; b) kad kāds no laulātajiem ieceļ mantinieku vai legātāru par labu trešām personām. Atšķirība starp mantinieku un legātāru ir izskaidrota turpmāk, atbildot uz jautājumu "Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?"

Derīgi mantojuma līgumi stājas spēkā tikai pēc testatora nāves. Tomēr līgumu, kas minēts a) punktā, nevar vienpusēji atsaukt pēc tam, kad tas ticis pieņemts, un, kamēr testators ir dzīvs, viņš nevar mazināt saņēmēju izredzes ar nepamatotu rīcību. Mantojuma līgumi, kas minēti b) punktā, ir brīvi atsaucami, ja trešā persona nav bijusi iesaistīta laulības līgumā kā pieņemošā puse.

Papildus šiem diviem mantojuma līguma veidiem likums atzīst arī dāvanas, kas pasniegtas saistībā ar stāšanos laulībā kā pēdējās gribas rīkojums, dāvinātāja nāves gadījumā. Tās ir dāvanas, ko saistībā ar stāšanos laulībā vienam no laulātajiem ir pasniedzis otrs laulātais vai trešā persona. Uz dāvanu, kas pasniegta saistībā ar stāšanos laulībā kā pēdējās gribas rīkojums, attiecas noteikumi, kas regulē mantojuma līgumus, un tā jāieraksta laulības līgumā.

Svarīgi!

Portugāles tiesību akti paredz divus mantošanas veidus. Viens ir šajā atbildē minētā brīvprātīgā mantošana — ar testamentu vai līgumu. Otrs ir likumiskā mantošana — leģitīmā vai obligātā, un tā tiks raksturota atbildēs uz jautājumiem " Vai ir rīcības brīvības ierobežojumi attiecībā uz īpašumu pēdējās gribas rīkojumā (piemēram, neatņemamā daļa)?" un " Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?"

Brīvprātīgā mantošana ir testatora gribas akta rezultāts, un tādi ir arī testamenti un līgumi.

Likumiskā mantošana ir noteikta tiesību aktos. To sauc par obligāto mantošanu, ja tā tieši izriet no likuma, un testatora gribai nevar būt augstāks spēks. To sauc par leģitīmo mantošanu gadījumos, kad tā izriet no likuma, bet testatora gribai var būt augstāks spēks.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Principā novēlējumi nav jāreģistrē.

Tomēr ir izņēmumi, kas paredzēti dažādos noteikumos. Piemēram, pēdējās gribas rīkojumi attiecībā uz īpašumu ir jāreģistrē šādos gadījumos: i) preferenciāls testamentārs novēlējums ar reālu spēku; ii) privilēģijas izveide un tās grozījumi; iii) pienākums samazināt dāvanas, uz ko attiecas kolācija; iv) laulības līgumi.

Gadījumos, kas minēti i), ii) un iii) punktā, prasītājiem vai atbildētājiem, kuru starpā pastāv juridiskas attiecības, personām, kuras ir ieinteresētas reģistrācijā, vai personām, kuru likumā paredzētais pienākums ir atbalstīt reģistrāciju (dažos gadījumos oficiālu reģistrāciju atbalsta tiesas, Valsts prokuratūra vai pati reģistrācijas iestāde), jāizdara ieraksti *Conservatórias do Registo Predial* [zemesgrāmatās]. Reģistrācija notiek, izveidojot īpašuma aprakstu, ierakstot faktus un attiecīgas piezīmes un atzīmējot noteiktus apstākļus.

Gadījumā, kas minēts iv) punktā, reģistrāciju sagatavo *Conservatórias do Registo Civil* [reģistrācijas iestādes] kā ierakstu vai reģistrācijas ierakstu saskaņā ar pušu apliecinājumu. Šādā gadījumā reģistrācijā iesaistītā puse var būt arī persona, uz kuru fakts tieši attiecas vai kuras piekrišana ir nepieciešama, lai reģistrācija pilnībā stātos spēkā.

Svarīgi!

Privilēģija paredz pārdzīvojušās atraitnes vai atraitņa tiesības saņemt uzturlīdzekļus no mirušā atstātajiem līdzekļiem.

Kolācija nozīmē to, ka pēc mantojuma masas vērsas tie lejupējie pēcnācēji, kuri cer mantot aktīvus vai vērtības, ko atstājis kāds augšupējs radnieks.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, Portugāles tiesības paredz, ka neatņemamā daļa ierobežo rīcības brīvību, novēlot īpašumu pēc nāves. Neatņemamā daļa ir aktīvu daļa, kuru testators nevar novēlēt, jo likums to paredz piešķirt neatraidāmajiem mantiniekiem. Tā ir obligātā mantošana – likumiskās mantošanas veids, pār kuru testatora gribai nevar būt augstāks spēks.

Neatraidāmie mantinieki ir laulātais, pēcnācēji un augšupējie radnieki. Laulātais un pēcnācēji ir pirmās kategorijas mantinieki. Ja nav pēcnācēju, mantinieki ir laulātais un augšupējie radnieki.

Noteikumi par aktīviem, kurus testators nevar novēlēt (neatņemamo daļu), ir šādi:

- laulātā un bērnu neatņemamā daļa ir divas trešdaļas no mantojuma;
- ja testatoram nepaliek pēcnācēji vai augšupējie radnieki, laulātā neatņemamā daļa ir puse no mantojuma;
- ja testatoram nepaliek laulātais, bet paliek bērni, neatņemamā daļa ir puse no mantojuma gadījumā, kad ir tikai viens bērns, un divas trešdaļas no mantojuma gadījumā, kad ir divi vai vairāki bērni;
- otrās un turpmāko pakāpju pēcnācēju neatņemamā daļa ir daļa, kas pienāktos viņu augšupējam radniekam;
- ja nav pēcnācēju, laulātā un augšupējo radnieku neatņemamā daļa ir divas trešdaļas no mantojuma;
- ja nav pēcnācēju vai pārdzīvojuša laulātā, vecāku neatņemamā daļa ir puse no mantojuma; ja par mantiniekiem tiek atzīti otrās un turpmāko pakāpju augšupējie radnieki, viņu neatņemamā daļa ir viena trešdaļa no mantojuma.

Svarīgi!

Laulātais netiek atzīts par mantinieku, ja testatora nāves brīdī laulība ir šķirta vai laulātie ir juridiski atšķirti ar galīgu tiesas spriedumu vai spriedumu, kas kļūs galīgs. Ja testatora nāves brīdī šķiršanās vai juridiskas atšķiršanas tiesas process nav pabeigts, saņēmēji var turpināt šādu tiesvedību, lai rastos īpašumtiesības. Šādā gadījumā, ja pēc tam tiek pasludināta laulības šķiršana vai laulāto atšķiršana, laulātais netiek atzīts par saņēmēju.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja mirušais nav atstājis derīgus un spēkā esošus novēlējumus, kas pilnībā vai daļēji attiektos uz īpašuma sadali pēc viņa nāves, par mantiniekiem atzīst viņa neatraidāmos mantiniekus. Tā ir leģitīmā mantošana – likumiskās mantošanas veids, pār kuru testatora gribai var būt augstāks spēks.

Neatraidāmie mantinieki ir laulātais, radnieki un valsts šādā secībā: a) laulātais un pēcnācēji; b) augšupējas līnijas laulātais un radnieki; c) brāļi un māsas un viņu pēcnācēji; d) citi sānlīnijas radnieki līdz ceturtajai pakāpei ieskaitot; e) valsts.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

Kompetence mantošanas lietās ir atkarīga no tā, vai mantojums tiek apstrīdēts (pieņemšana, izmantojot inventāra tiesību) vai netiek apstrīdēts (pilnīga un beznosacījumu pieņemšana).

Notāri ir kompetenti lietās, kad mantojums ir apstrīdēts. Notāri un reģistrācijas iestādes ir kompetentas lietās, kad mantojums nav apstrīdēts. Tās ir kompetentas apstiprināt mantiniekus un veikt attiecīgu mantojuma sadalīšanu. Nosakot privāta dokumenta autentiskumu, juristi un/vai advokāti var sadalīt mantojumu, bet nav kompetenti apstiprināt mantiniekus.

Notāri un reģistrācijas iestādes ir kompetentas apstiprināt mantiniekus, apliecinot par mantiniekiem atzīto personu identitāti, taču dažos gadījumos var būt nepieciešams izmantot laulības līgumu, kas attiecas uz īpašumu, vai testamentu.

5.1 mantošanas lietās?

Ja mantojums tiek apstrīdēts, civiltiesību notāri pašvaldībās, kur atklājies mantojums, no 2013. gada 2. septembra ir kompetenti veikt mantošanas procedūras. Šīs procedūras beigās tiek nodotas tiesai, lai tiesnesis varētu apstiprināt lēmumu par sadalīšanu.

Vieta, kur mantojums ir atklājies, ir mirušā pēdējās adreses vieta.

Ja šī adrese atrodas ārpus Portugāles, bet īpašums ir Portugālē, kompetents ir civiltiesību notārs pašvaldībā, kur atrodas nekustamais īpašums vai tā lielākā daļa. Ja nav iesaistīts nekustamais īpašums, kompetents ir civiltiesību notārs pašvaldībā, kur atrodas lielākā daļa kustamās mantas.

Ja mirušā pēdējā adrese atrodas ārpus Portugāles un viņam nav īpašumu Portugālē, kompetents ir civiltiesību notārs pēc tās personas atrašanās vietas, kura atļauj procedūru.

Mantošanas procedūras nav nepieciešamas, ja mantojums tiek pieņemts pilnībā un bez nosacījumiem. Šādā gadījumā mantinieki un legātāri sadala mantojumu, savstarpēji vienojoties, bez pienākuma uzsākt tiesvedību, vēršoties pie notāra vai tiesā.

Ja mantojums tiek atzīts par piekritīgu valstij, tiesā tiek veikta attiecīga speciālā procedūra mantojuma sadalei par labu valstij.

Ja mantojums netiek apstrīdēts, kompetenti ir civiltiesību notāri, reģistrācijas iestādes un zemesgrāmatas, neatkarīgi no teritoriālās jurisdikcijas. Tādēļ ieinteresētās personas var veikt darbības iestādē pēc savas izvēles, bez teritoriāliem ierobežojumiem.

Līdzīgi un kā iepriekš teikts, mantojumu var sadalīt pie jebkura jurista vai advokāta valstī – ar nosacījumu, ka tas tiek izdarīts noteiktajos termiņos (reģistrācijas iestādēs vai pie notāriem).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Attiecībā uz iestādi, kas kompetenta saņemt deklarāciju par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu, nav būtiskas atšķirības starp konkrēta priekšmeta novēlējumu un mantojumu vai starp likumisku vai brīvprātīgu mantošanu. Tādēļ atbilde uz šiem trim jautājumiem ir viena un tā pati.

Ja mantojums tiek pieņemts, izmantojot inventāra tiesību, deklarācija par mantojuma pieņemšanu tiek iesniegta mantošanas procedūrās, ko organizē kompetents notāra birojs. Šajā gadījumā notariāts ir iestāde, kas saņem deklarāciju par mantojuma pieņemšanu.

Mantojuma pieņemšanu, izmantojot inventāra tiesību, nodrošina, pieprasot inventarizāciju vai iesaistoties tajā.

Cits mantojuma pieņemšanas veids ir pilnīga un beznosacījumu pieņemšana, kas notiek, pieņemot un sadalot mantojumu, mantošanas procedūras nav nepieciešamas.

Noteikumi, kas regulē mantojuma pieņemšanu, attiecas arī uz konkrēta novēlēta priekšmeta pieņemšanu. Atšķirība starp mantojumu un konkrēta priekšmeta novēlējumu ir izklāstīta atbildē uz nākamo jautājumu.

Ja tiek sāktas mantošanas procedūras, mantojuma atraidījums ir jāiesniedz tiesai vai jāiekļauj lietas materiālos. Šajā gadījumā notariāts ir iestāde, kas kompetenta saņemt deklarāciju par mantojuma atraidīšanu.

Atraidījums jāiesniedz vienā no šādiem veidiem — kā publisks akts vai kā privāts apliecināts dokuments, ja eksistē aktīvi, kurus likums prasa atsavināt vienā no šiem veidiem; citos gadījumos – kā privāts dokuments.

Mantojuma vai konkrēta novēlējuma pieņemšana vai atteikšanās no tā ir vienpusējs tiesisks darījums, ko nevar noraidīt, t. i., abus īsteno, mantiniekam iesniedzot deklarāciju, kas nav jāadresē attiecīgajai personai un tā nav jāinformē par šo darījumu.

Kamēr mantojumam ir bezīpašnieka statuss, ieinteresētās personas vai prokuratūra var lūgt tiesu uzdot mantiniekam šo mantojumu pieņemt vai to atraidīt. Šādā gadījumā tiesa saņem deklarāciju par mantojuma pieņemšanu. Uzskata, ka mantojumam ir bezīpašnieka statuss laikposmā, kamēr tas vēl nav pieņemts un nav arī atzīts par piekritīgu valstij.

6 Tss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtīšanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Šī procedūra ir atkarīga no tā, vai mantojums tiek vai netiek apstrīdēts.

MANTOJUMS TIEK APSTRĪDĒTS

Mantošanas procedūru mērķi ir šādi — sadalīt mantojumu daļās, lai varētu sagatavot kopīpašuma izbeigšanu; uzskaitīt mantojuma aktīvus, ja nav nepieciešams sadalīt to daļās; sadalīt mantojumu, ja nepieciešams.

Mantošanas procedūras īsteno civiltiesību notariātā, un par to atbild notārs. Tiesas iejaukšanās principā aprobežojas ar procedūru pēdējo posmu, kurā sadalīšanu apstiprina civiltiesas tiesnesis, kam ir teritoriālā jurisdikcija. Tomēr tiesa var iejaukties jau procesa sākumposmā, ieceļot ģimenes galvu situācijā, kad visas personas, kurām likums paredz veikt šo pienākumu, ir atteikušās vai ir izslēgtas.

Juridiska pārstāvība ir obligāta tikai gadījumos, kad rodas un tiek apspriestas juridiskas problēmas vai tiek iesniegta pārsūdzība.

Mantošanas procedūrās ir šādi posmi: i) sākotnējais iesniegums un ģimenes galvas deklarācijas; ii) darbs ar dokumentiem; iii) iebildumi; iv) ģimenes galvas atbildes; v) parādi; vi) sagatavošanas sapulce; vii) ieinteresēto personu sapulce; viii) novēlējumā iekļaujamās daļas noteikšana; ix) sadalīšana; x) sadalījuma grozīšana un anulēšana.

Minētie procesuālie posmi ir raksturoti turpmāk.

i) Sākotnējais iesniegums un ģimenes galvas deklarācijas

Mantošanas procedūras tiesa neierosina pēc savas iniciatīvas. Puses, kas ir tieši ieinteresētas mantojuma sadalīšanā, vai attiecīgā gadījumā vecāki, aizbildnis vai pārzinis var pieprasīt mantošanas procedūras gadījumos, kad mantinieki būtu nepilngadīgas persona vai par rīcībnespējīgām atzītas personas vai bezvēsts prombūtnē esošas personas.

Personai, kura pieprasa mantošanas procedūras, iesniegumam jāpievieno testatora miršanas apliecība un jānorāda, kam jāpilda ģimenes galvas pienākums.

Notārs ieceļ ģimenes galvu un uzaicina šo personu iesniegt deklarācijas, kurām jāpievieno testaments, mantojuma līgumi, laulības līgumi un dāvinājuma akti, ja tādi ir, jānorāda mantinieki un/vai legātāri, jāiesniedz aktīvu saraksts, norādot to vērtību, un dokumenti, kas nepieciešami šo aktīvu juridiskā statusa noteikšanai, kā arī atsevišķs saraksts ar mantojuma parādiem.

ii) Darbs ar dokumentiem

Notārs informē personas, kas ir tieši ieinteresētas sadalīšanā, un mantojuma kreditorus. Ja ir neatraidāmie mantinieki, informē arī dāvanu saņēmējus.

iii) Iebildumi

Personas, kuras ir tieši ieinteresētas sadalīšanā, var iesniegt paziņojumu par pretenzijām, iebildumiem vai prasībām.

iv) Ģimenes galvas atbildes

Jautājumi, kas radušies iepriekšējā posmā, tiek izskatīti pēc ģimenes galvas uzklaušīšanas. Var uzklaut arī pārējās ieinteresētās personas, un var pieprasīt pierādījumu iesniegšanu. Ja jautājumi ir tik sarežģīti, ka mantošanas procedūrās aizkavējas prasību izskatīšana, notārs rosina ieinteresētās personas uzsākt parastu tiesas procesu.

v) Parādi

Ja iespējama prasība noraida prasību saistībā ar mantojumu, piemēro procedūru, kas izklāstīta iii) un iv) punktā.

vi) Sagatavošanas sapulce

Kad ir atrisināti jautājumi, kas var ietekmēt mantojuma sadalīšanu, notārs nosaka sagatavošanas sapulces datumu. Šajā sapulcē ieinteresētās personas ar divu trešdaļu balsu vairākumu pieņem lēmumus par daļu sadalījumu. Ieinteresētās personas pieņem arī lēmumus par saistību apstiprināšanu un par līdzekļiem legātu vai citu ar mantojumu saistītu maksājumu segšanai. Ar visu pušu piekrišanu sagatavošanas sapulcē var lemt par mantojuma inventarizācijas pabeigšanu.

vii) Ieinteresēto personu sapulce

Ja mantojuma inventarizācija ir jāturpina, nosaka datumu, kad jānotiek ieinteresēto personu sapulcei, kas jāsasauca 20 dienu laikā pēc sagatavošanas sapulces. Šīs sapulces mērķis ir sadalīt aktīvus, sagatavojot aizzīmogotus piedāvājumus vai rīkojot sarunu procedūru.

viii) Novēlējumā iekļaujamās daļas noteikšana

Ja ir neatraidāmie mantinieki vai legātāri, var iesniegt iesniegumu, pieprasot, lai dāvinātie vai novēlētie aktīvi tiek novērtēti un pārdoti izsolē, kā arī lai citi mantojuma aktīvi tiek novērtēti, nosakot, vai to vērtība nepārsniedz novēlējumā iekļaujamo daļu.

Ja dāvanu vai legātu vērtība pārsniedz novēlējumā iekļaujamo daļu, tie jāsamazina.

Dāvanu vai legātu vērtība pārsniedz novēlējumā iekļaujamo daļu, ja tie ietekmē neatraidāmo mantinieku neatņemamo daļu.

ix) Sadalīšana

Pēc juristu uzklaušanās notārs izdod rīkojumu, lai noteiktu, kā būtu jāsadala aktīvi, pirms tiek sagatavots sadalīšanas paziņojums. Tad mantinieku daļas ir galīgi noteiktas. Notārs sagatavo paziņojumu, ja izsolē pārdotie, atdāvinātie vai novēlētie aktīvi rada pārpalikumu vai ja dāvanas vai legāti pārsniedz novēlējumā iekļaujamo daļu. Šādā gadījumā tiek informētas ieinteresētās personas, lai tās varētu pieprasīt saistību apmaksu no pārpalikuma vai pieteikties uz attiecīgu daļu, kura vēl jānosaka naudā, vai, ja ir pārsniegta novēlējumā iekļaujamā daļa, pieprasīt samazināt dāvanu vai legātu. Ieinteresētās personas var iesniegt prasījumus, pamatojoties uz sadalīšanas paziņojumu. Notārs lemj par šiem prasījumiem un vajadzības gadījumā sagatavo izlozes mehānismu.

Visbeidzot, šo procedūru nodod tiesai rajonā, kur atrodas notariāts, kas sagatavojis inventarizācijas sarakstu. Kompetents civiltiesību tiesnesis pasludina spriedumu, kurā apstiprina šo sadalījumu, pamatojoties uz paziņojumu un izlozes rezultātiem, bet izmaksas sedz attiecīgās ieinteresētās personas.

Lēmums, ar ko apstiprina sadalījumu, ir pārsūdzams.

x) Sadalījuma grozīšana un anulēšana

Arī pēc tam, kad lēmums, ar ko apstiprina mantojuma sadalījumu, ir kļuvis galīgs un nepārsūdzams, sadalījumu var grozīt vai anulēt, ievērojot konkrētus nosacījumus. Piemēram, to var grozīt ar visu ieinteresēto personu piekrišanu vai anulēt, ja kāds mantinieks nav ticis ņemts vērā.

MANTOJUMS NETIEK APSTRĪDĒTS

Ieinteresētā persona var nokārtot visus jautājumus notariātā vai reģistrācijas iestādē, izmantojot vienas pieturas aģentūras sistēmu, kas risina visas ar mantojumu saistītās problēmas, no mantinieku apstiprināšanas līdz mantojuma sadalīšanā iegūto aktīvu galīgajai reģistrācijai.

Tādējādi mantinieku apstiprināšanu un mantojuma sadalīšanu var īstenot jebkurā no minētajām iestādēm.

Kad ieinteresētās personas ir apliecinājušas savu mantinieku statusu notariātā vai reģistrācijas iestādē, tās var arī sadalīt mantojuma aktīvus, pamatojoties uz privātu dokumentu, kuru apliecinājis jurists vai advokāts.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legātāru?

Mantinieki manto mirušā atstāto mantojumu pilnībā vai daļēji, t. i., mantojamie aktīvi netiek iepriekš noteikti.

Turpretī legātāri manto konkrētus aktīvus vai vērtības.

Likumiskajā mantošanas kārtībā mantinieku atbilstību nosaka tiesību normas. Brīvprātīgajā mantošanā mantinieku atbilstība izriet no testatora nodomu apliecinājuma. Mantiniekiem var būt mantinieku vai legātāru statuss gan likumiskajā, gan brīvprātīgajā mantošanas kārtībā.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Ja mantojums tiek pieņemts, izmantojot inventāra tiesību, mirušā parādi un citi ar mantojumu saistītie maksājumi attiecas vienīgi uz mantojuma sarakstā iekļauto īpašumu, ja vien kreditori vai legātāri nepierāda, ka eksistē arī citi aktīvi. Ja ir sagatavots mantojuma saraksts, pierādīšanas pienākums saistībā ar šādu citu aktīvu esamību ir kreditoriem vai legātāriem.

Ja mantojumu pieņem pilnībā un bez nosacījumiem, atbildība par parādiem un citiem ar mantojumu saistītajiem maksājumiem arī nepārsniedz mantoto aktīvu vērtību, taču šādā gadījumā mantiniekiem vai legātāriem pašiem jāpierāda, ka mantojumā nav pietiekami vērtīgu aktīvu, lai samaksātu parādus vai izpildītu legātus. Tad pierādīšanas pienākums, ka šādi citi aktīvi neeksistē, ir mantiniekiem vai legātāriem.

No mantojuma tiek atskaitīti šādi maksājumi — testatora bērnu izdevumi un citas ar bērēm saistītās izmaksas; maksa par mantojuma izpildīšanu, mantojuma masas pārvaldīšanu un sadali; mirušā parādu nomaksa un legātu izpilde.

Aktīvu kopmantiniekiem ir kolektīvas saistības attiecībā uz minēto maksājumu nomaksu. Mantojumu sadalot, katrs mantinieks ir atbildīgs tikai par summu, kas proporcionāla viņa daļai mantojumā.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Turpmāk sniegtajā atbildē ir nošķirti dokumenti un informācija, kas nepieciešama nekustamā īpašuma reģistrācijai, maksājamās maksas un tas, kā iesniegt iesniegumu par reģistrāciju (personiski, pa pastu vai tiešsaistē).

Nepieciešamie dokumenti un informācija

Iesniegumos par nekustamā īpašuma reģistrāciju jāidentificē iesniedzējs, jānorāda attiecīgie fakti un īpašumi, kā arī jāiekļauj apliecinājošu dokumentu saraksts.

Reģistrēt var tikai faktus, kas izklāstīti juridiski pamatos dokumentos.

Dokumentus svešvalodās var pieņemt tikai tad, kad tie ir pārtulkoti likumā noteiktajā kārtībā, izņemot gadījumus, kad tie sagatavoti angļu, franču vai spāņu valodā un kompetentā amatpersona prot attiecīgo valodu.

Ja reģistrācijas iesnieguma īstenojamība jānovērtē, pamatojoties uz citu valstu tiesībām, ieinteresētajai personai jāpierāda attiecīgais saturs, izmantojot jebkuru piemērotu dokumentu.

Ja reģistrācijas iesniegums attiecas uz ēku, kuras apraksts nav sniegts, jāpievieno papildu deklarācija, norādot to īpašnieku vārdus, statusu un adreses, kuriem tā piederējusi tieši pirms īpašumtiesību nodošanas, un iepriekšējo īpašuma reģistra numuru, ja vien iesniedzējs nenorāda deklarācijā, ka viņam tas nav zināms.

Ja reģistrācija attiecas uz daļu no kopīpašuma, kura apraksts nav sniegts, jānorāda arī visu pārējo līdzīpašnieku vārdi, statuss un adreses.

Maksājamās maksas

Iesniedzot iesniegumu, jāsamaksā noteiktā maksa vai jānosūta tā kopā ar iesniegumu. Maksa atbilst iespējamai maksājuma kopsummai. Ja šī maksa netiek samaksāta, iesniedzot reģistrācijas iesniegumu, to var nekavējoties noraidīt.

Ja maksa nav samaksāta, bet iesniegums nav noraidīts, reģistrācijas dienests informē ieinteresēto personu par termiņu nesamaksātās summas nomaksai, lai reģistrācija netiktu atteikta.

To pašu kārtību ievēro, ja sākotnēji samaksātā summa nav pietiekama un netiek papildināta.

Reģistrācijas pieteikšana personiski, pa pastu vai tiešsaistē

Iesniegumus par nekustamā īpašuma reģistrāciju var iesniegt personiski, pa pastu vai tiešsaistē.

Reģistrācijas iesniegumiem, ko iesniedz personiski un pa pastu, jābūt rakstveidā un saskaņā ar veidlapām, kas apstiprinātas ar *Instituto dos Registos e do Notariado, I.P.* [Reģistru un notāru institūta] vadības struktūras lēmumu. Šīm veidlapām jāpievieno dokumenti, kas pamato reģistrēšanas faktu, un iepriekš minētās papildu deklarācijas, ja tādas ir.

Iepriekšējā daļā minētās veidlapas nav jāizmanto rakstveida reģistrācijas iesniegumiem, ko iesniedz valsts iestādes, kas kā prasītājas vai atbildētājas ir iesaistītas tiesas, prokuratūras, maksāspējas administratoru vai tiesībaizsardzības darbinieku darbībās, neatkarīgi no tā, vai šos iesniegumus iesniedz personiski vai pa pastu.

Iesniegumus, ko iesniedz tiesas, prokuratūra, tiesībaizsardzības darbinieki vai tiesu izpildītāji, kas veic konkrētus pasākumus kā tiesībaizsardzības darbinieki un tiesu administratori, vislabāk nosūtīt elektroniski, pievienojot dokumentus, kas nepieciešami reģistrācijai, un maksājamās summas.

Iesniegumus īpašuma reģistrācijai var iesniegt tiešsaistē šajā vietnē: <http://www.predialonline.mj.pt/>. Vienīgās procedūras, ko nevar reģistrēt tiešsaistē, ir procedūras, ar ko pamato, labo vai apstrīd reģistrācijas iestāžu lēmumus.

Lai tiešsaistē pieprasītu īpašuma reģistrācijas dokumentus, nepieciešama digitāla apliecība. Šīs apliecības jau ir tiem Portugāles valstspiederīgajiem ar identitātes kartēm, kuri ir aktivizējuši savas digitālās apliecības, kā arī juristiem, notāriem un advokātiem.

Komercuzņēmumu vai civiltiesisko sabiedrību, kam ir komerciāls darbības veids, vadītāji un direktori var apliecināt, ka iesniegtie elektroniskie dokumenti atbilst oriģinālajiem papīra dokumentiem, iesniedzot tiešsaistē reģistrācijas iesniegumus, kuros attiecīgie uzņēmumi ir ieinteresētās puses.

Svarīgi!

Vienīgi personas un/vai struktūras, ko likums atzīst par leģitīmām, var iesniegt nekustamā īpašuma aktīvu reģistrācijas iesniegumus. Šīs personas un struktūras ir norādītas atbildē uz jautājumu "Vai novēlējums ir jāreģistrē un, ja ir, tad kādā veidā?" sadaļā, kur minēti reģistrācijas ieraksti, kas iesniedzami zemesgrāmatai.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Mantojuma pārvaldnieka iecelšana ir obligāta, ja vēlas sākt mantošanas procedūras. Šādā gadījumā obligāti jāieceļ ģimenes galva, kurš atbild par mantojuma pārvaldīšanu. Persona, kas pieprasa mantošanas procedūras, norāda, kam likums paredz pildīt ģimenes galvas pienākumus. To dara veidlapā, ko izmanto, pieprasot mantošanas procedūras.

Kamēr mantojumam ir beztīpašnieka statuss, var nebūt neviena, kam būtu juridiskas tiesības mantojumu pārvaldīt. Šādā gadījumā jebkurš mantinieks var veikt pasākumus, lai pārvaldītu mantojumu – arī pirms mantojuma pieņemšanas vai atraidīšanas. Ja pastāv mantojuma ar beztīpašnieka statusu aktīvu zaudēšanas vai pasliktināšanās risks, tiesa ieceļ mantojuma pārzini. To dara pēc prokuratūras vai jebkuras ieinteresētās personas pieprasījuma. Mantojuma ar beztīpašnieka statusu definīcija jau ir dota atbildē uz jautājumu "Kāda veida iestāde ir kompetenta (...) saņemt deklarāciju par mantojuma atraidīšanu vai pieņemšanu?"

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ģimenes galva

Ģimenes galva principā atbild par mantojuma pārvaldīšanu līdz tā sadalei.

Saskaņā ar likumu ģimenes galvas pienākumi tiek deleģēti šādā secībā:

- a) pārdzīvojušais laulātais, ja laulība nav juridiski šķirta vai ir noteikta juridiska mantas nošķiršana, ja viņš vai viņa ir mantinieks vai tam pieder laulātā pāra aktīvu daļa;
- b) mantojuma izpildītājs, ja vien testators nav noteicis citādi;
- c) radinieki, kuri ir likumīgie mantinieki;
- d) testamentārie legātāri.

Ja viss mantojums tiek sadalīts legātāriem, visvairāk saņēmušais legātārs darbosies kā ģimenes galva, aizstājot mantiniekus; ja visi citi aspekti ir vienādi, priekšroka dodama gados vecākajai personai.

Vairākos īpašos gadījumos mantojuma aktīvu daļēju vai pilnīgu pārvaldīšanu var uzticēt izpildītājam vai pilnvarniekam, kā aprakstīts turpmāk.

Izpildītājs

Mantojot saskaņā ar testamentu, testators var iecelt vienu vai vairākas personas, kurām jānodrošina, lai testaments tiek izpildīts, vai tas jāizpilda pilnībā vai daļēji. To sauc par testamenta izpildīšanu. Ieceltā persona ir izpildītājs.

Pilnvarnieks

Aizstāšanas ar pilnvarnieku jeb pilnvarošana ir novēlējums, ar kura palīdzību testators uztic izraudzītam mantiniekam uzdevumu saglabāt mantojumu tā, lai tas tiktu nodots citam mantiniekam šā izraudzītā mantinieka nāves gadījumā. Mantinieku, kuram uzticēts šāds pienākums, dēvē par pilnvarnieku. Aizstāšanas gadījumā labuma saņēmēju dēvē par pilnvarnieka mantinieku. Pilnvarnieks izmanto pilnvarojumā uzticētos aktīvus un pārvalda tos.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Ģimenes galvas pilnvaras

Ģimenes galva pārvalda mirušā aktīvus un, ja mirušais bija precējies un viņam bija kopīpašums, arī laulātā pāra kopīgos aktīvus.

Ģimenes galva var lūgt mantiniekus vai trešās personas nodot viņam pārvaldāmos aktīvus, kas atrodas to valdījumā. Viņš var vērsties tiesā, lai atgūtu valdījumā aktīvus no mantiniekiem vai trešām personām, un viņš var atgūt mantojuma prasījumus, ja kavēšanās apdraudētu to atgūšanu vai maksājums tiek veikts spontāni.

Ģimenes galvai jāpārdod augļi un citi ātrbojīgi produkti, un viņš var izmantot šos ieņēmumus bērnu un citu saistīto izdevumu, kā arī pārvaldīšanas izmaksu segšanai.

Ģimenes galva var pārdot arī augļus, kas nav ātrbojīgi, tādā apmērā, lai varētu segt bērnu un saistītos izdevumus, kā arī pārvaldīšanas izmaksas.

Neskatot iepriekš minētos gadījumus, ar mantošanu saistītās tiesības var izmantot tikai visi mantinieki kopā vai arī pret visiem mantiniekiem kopā.

Izpildītāja pilnvaras

Ja, mantojot saskaņā ar testamentu, tiek iecelts izpildītājs, viņam ir testatora piešķirtās pilnvaras.

Ja testators nenorāda izpildītāja pilnvaras, izpildītājs atbild par turpmāk minēto — bērnu un citu saistīto pasākumu organizēšana un attiecīgo izdevumu segšana; pēdējās gribas rīkojumu izpildes uzraudzība un to derīguma aizstāvēšana tiesā, ja nepieciešams; ģimenes galvas pienākumu izpilde.

Testators var uzticēt izpildītājam mantojuma legātu un citu saistību izpildi, ja viņš ir ģimenes galva un nav obligāti nepieciešams sagatavot mantojuma sarakstu. Šim nolūkam testators var pilnvarot izpildītāju pārdot jebkurus mantojuma aktīvus (kustamos vai nekustamos) vai tos, kas norādīti testamentā.

Pilnvarnieka pilnvaras

Pilnvarnieks ne tikai pārvalda pilnvarojumā minētos aktīvus, bet arī saņem ieņēmumus no tiem. Uz viņu attiecas noteikumi par šādu aktīvu izmantošanu, ciktāl tie ir saderīgi ar pilnvarojumu. Pilnvarniekam ir vajadzīga tiesas atļauja, lai atsavinātu vai apgrūtinātu pilnvarojumā uzticētos aktīvus.

Mantinieki un mantojuma ar bezīpašnieka statusu pārzinis

Kamēr mantojumam ir bezīpašnieka statuss, tas uzskatāms par fondu ar juridiskas personas statusu. Tādēļ tas var būt par prasītāju un atbildētāju tiesā. Ja nav neviena, kas šādā gadījumā pārvaldītu mantojumu, var izmantot kādu no turpmāk minētajiem risinājumiem.

Pirms mantojuma pieņemšanas vai atraidīšanas jebkurš mantinieks var veikt steidzamus administratīvus pasākumus, kamēr šim mantojumam ir bezīpašnieka statuss. Ja ir vairāki mantinieki un rodas iebildumi, noteicošā ir vairākuma griba.

Tiesa mantojumam ar bezīpašnieka statusu var iecelt arī pārzini. Pārzinis atbild par nepieciešamās pagaidu noregulējuma tiesvedības pieprasīšanu un par vērsanos tiesā, ja vilcināšanās apdraudētu mantojuma intereses. Viņš arī atbild par mantojuma pārstāvēšanu jebkurā tiesvedībā, kas vēsta pret mantojumu. Pārzinim ir nepieciešama tiesas atļauja, lai atsavinātu vai apgrūtinātu pamatlīdzekļus, juvelierizstrādājumus, vērtslietas, komercuzņēmumus un jebkurus citus aktīvus, kuru atsavināšana vai apgrūtināšana nav administratīvs akts. Tiesas atļauja tiks dota vienīgi gadījumos, kad šāda darbība būs pamatota ar to, ka jānovērš aktīvu stāvokļa pasliktināšanās vai to zaudēšana, jāsamaksā mantojuma parādi un jāsedz nepieciešamo vai lietderīgo uzlabojumu izmaksas, vai ir radusies cita steidzama vajadzība.

Kad mantojums vairs nebūs mantojums ar bezīpašnieka statusu, jo tiks pieņemts, taču vēl nebūs sadalīts, likums atļauj jebkuram mantiniekam pieprasīt, lai tiesa atzītu viņa kā mantinieka statusu un tiktu atgriezti visi mantojuma aktīvi vai to daļa no jebkuras personas, kuras valdījumā aktīvi atrodas – neatkarīgi no tā, vai valdījuma pamatā ir personas kā mantinieka tiesības vai citas tiesības, vai tiesiska pamata nav. To dēvē par lūgumu nodot valdījumā. Šo darbību var veikt viens atsevišķs mantinieks bez pārējo mantinieku līdzdalības, taču tā nemazina ģimenes galvas tiesības pieprasīt nodot ģimenes galvai aktīvus, kas viņam jāpārvalda, kā aprakstīts iepriekš.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Dokumenti, kas apstiprina mantinieku vai legātāru statusu

1. tiesas spriedumi;
2. notariāli apliecināti dokumenti;
3. vienkāršotās procedūras mantinieku statusa apstiprinājumi, ko izsniedz reģistrācijas iestādes.

Iepriekš minētie dokumenti apliecina to mantinieku un/vai legātāru statusu, kuri pārdzīvojuši mirušo.

Tiesas spriedumi, notariāli apliecināti dokumenti un vienkāršotās procedūras mantinieku apstiprinājumi ir autentiski instrumenti ar pilnu pierādījuma spēku.

Mantinieku vai legātāru pilnvarošana tiek reģistrēta reģistrācijas iestādē, uzrakstot apstiprinājumu uz mirušā miršanas apliecības.

Dokumenti, kas apstiprina mantojuma sadalīšanu

Ja mantojums tiek apstrīdēts:

1. Tiesas spriedums, ko pasludinājusi kompetenta tiesa un kas apstiprina mantojuma sadalīšanu mantošanas procedūrās, kuras īstenojis kompetents notārs. Šis spriedums nosaka, kā tiek sadalītas daļas (piemēram, kādus aktīvus manto katrs mantinieks vai legātārs). Tas ir autentisks instruments ar pilnu pierādījuma vērtību.

Brīvprātīgas mantojuma sadalīšanas gadījumā:

1. Privāts apliecināts dokuments, ko sagatavojis jurists vai advokāts un kas nosaka daļu sadalījumu. Šis nav autentisks instruments, bet gan privāts apliecināts dokuments, kuram šajā gadījumā ir pilns pierādījuma spēks.
2. Dokuments, kurā fiksēta sadalīšana vienkāršotā mantošanas procedūrā reģistrācijas iestādē. Tas ir autentisks instruments ar pilnu pierādījuma spēku.
3. Notariāli apliecināts sadalīšanas dokuments, ko sagatavojis notārs. Tas ir autentisks instruments ar pilnu pierādījuma spēku.

Jebkuru no minētajiem dokumentiem, kas apliecina sadalīšanu, var izmantot par pamatu mantojuma aktīvu reģistrēšanai uz mantinieka vai legātāra vārda neatkarīgi no tā, vai dokumentam ir pilna pierādījuma spēks.

Nobeiguma piezīme

Informācijai šajā veidlapā ir vispārīgs raksturs, tā nav pilnīga un nav saistoša kontaktpunktam, Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklam civillietās un komercietās, tiesām vai jebkuram citam saņēmējam. Tā neaizstāj nepieciešamību iepazīties ar spēkā esošajiem tiesību aktiem.

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 05/07/2018